

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

5. Idem probatur Imperatorum, & Regum exemplo, quos à populis adoratos fuisse demonstratur. Et de differentia adorationis politicis, & sacræ agitur. Ex p. 11. tr. addit. 1. res. etiam 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

delicet Episcoporum: Ex part. 11. tract. addit. 1. Ref. etiam 4.

1. **P**ROBatur euidenter, nam subditi tenentur genuflectere coram Episcopo, vt habetur in *ceremoniali Episc. l. 1. cap. 2. ibi: Et sibi occurrentes subditos, qui genuflectere debent, in lib. 2. cap. 8. Et facit; quod principibus excelsis hac genuflexionis reuerentia tribuitur, Io. de Platea in l. Decur. cap. de silen. l. 12. Io. de Montaigne de aub. cons. par. tra. de ord. consil. Regis num. 48. Laudensis de Principib. q. 173. Cassianus in catal. part. 5. conf. 33. Lancelot. in templo l. 2. c. 1. §. 3. & §. 1. Auiles in c. prator. Gloss. A cada uno de vos salud y gracia num. 2. Quod Episcopus sit Princeps secularis, & temporalis, Agia de exhib. auxil. fundam. 19. & quod excelsus sit, & habeat excelsum honoris fastigium Rodoanus de Simon cap. 18. num. 4. Ergo coram eo genuflectere debent tam Principes, quam subditi, & magnam ei exhibere reuerentiam, vt consuluit Io. Cephal. 10. 1. consil. 1. num. 35.*

2. Hinc olim Christi fideles pedes Episcoporum deosculabantur, vt factum fuit S. Epiphano, teste D. Hieron. ep. 61. ad Pammach. vbi sic loquitur. Nonne cum ad eum (Epiphanium) omnis aetatis, & sexus turba conflueret, offerens paruulos, pedes deosculans, simbrias vellens: cumque non posset promouere gradum, sed in vno loco vix fluctus vendantis populi sustineret, &c. Sic etiam ad pedes S. Martini procidisse Imperatorem Valentinianum Fortunatus lib. 3. in eiusdem S. Confess. vita his versibus meminit:

Hinc celer exiliis rapiens se Casar, & ardens Martini genua amplectens, pedibusque volutans: & infra.

Imperiale caput, Sancti ad vestigia subdens.

Leo Castrus in Isai. c. 49. v. 23. In vetustissimo (ait) codice Ordinis S. benedicti repertis, olim Reges Hispaniae, cum adirent Episcoporum Synodum, procumbere solitos toto corpore ad terram ante ipsos Episcopos, terram osculari, neque prius attollere se humo, quam e suis illi sedibus surgerent, & Reges eorum pedibus circumfusos brachiis attollerent, & in sella regia pro dignitate collocarent.

3. De Francis habes Clotharium Regem, qui ad pedes Sancti Lupi Senonensis Episcopi supplex accidit.

4. De Longobardis ab Atibone IV. Episcopo Frighingensi scriptum est, Regem Longobardorum e Regia sella descendisse, & ad pedes Corbiniani Episcopi se aduoluisse.

5. Hinc S. August. 17. 18. de verb. Apost. ad Ecclesiam, ait: Curris, Episcopum videre desideras, ad eius pedes volutaris. Et S. Ambrosius lib. de dignit. Sacerd. cap. 2. Regum, ait, colla, & Principum submituntur genibus Sacerdotum, & exosculatis eorum dexteris, orationibus eorum se credunt communiti.

6. Hinc Suidas sic inducit Leontium alloquentem Eusebiam Constantij Imperatoris vxorem, rogantem vt se videret. Si me, inquit, vis ad te venire, seruato mihi reuerentiam Episcopis conuenientem, vt ingrediar quidem ego, tu autem mox e caelo tuo folio descendens, cum pudore mihi occurras, deinde sedeam quidem ego, tu autem stes reuerenter, nec sed eas donec signo iubeam: Si his parere vis, visam te, sin minus, scito te non obtenturam, vt nos honorem Episcopis debitum prodamus, & in diuinum Sacerdotum ius sumus iniurijs. Hæc ille ad hæreticam Imperatricem.

7. Et hanc adorationem largitam fuisse dictis Antistitibus non solum obtentu sanctitatis, sed etiam

ratione dignitatis probat Andreas Saufay vbi sub cap. 4. & patet ex his, quæ adducit Ioseph. Steph. loc. cit. 12. per tot. Et idè ratione eorum ministerij, & gradus, hanc reuerentiam Episcopis deberi docent Theologi, vt Tanner. Less. Baldell. & alij, vbi sup. Ergo vt optimè obseruat Io. Lorin. in Act. Apostol. cap. 10. v. 25. Ex Bzouio, & Card. Baron. à fortiori, & à minori ad maius dicendum est Summo Pont. competere, qui à Leone ser. 2. de sua assumpt. vocatur primus omnium Episcoporum, & ab Arnob. in prat. 138. Episcopus Episcoporum, & à Sixto 1. epist. 2. & Victor. Lepist. 1. Episcopus Ecclesie vniuersalis.

8. Quod magis confirmatur, nam si talis cultus in rigore etiam Sacerdotibus competere potest, vt tradit Valq. in 3. part. tom. 1. disp. 98. cap. 1. num. 5. Suarez d. 52. sect. 3. §. Responderetur, & alij: Vnde Tertull. lib. de penit. cap. 2. dixit: Plerumque ieiunijs preces alere, immiscere, lacrymari, & mugire dies, noctesque ad Dominum, Presbyteris aduolui, & charis Dei adgeniculari; cuius ritus etiam Epistola S. Dionysij ad Demophilum mentionem facit.

9. Si inquam licite tali ritu Sacerdotes possunt venerari, quanto magis dicendum est contra hæreticos ritus, & licitè hodie à fidelibus venerari Pontificem, quem suo ser. de Cathedra S. Petri vocat Sacerdotem magnum: & Fagund. l. 4. cap. 3. Sacerdotem primum inter Christianos Sacerdotes. Vnde ex his agnosce, amice lector, frontem, & impudentiam hæreticorum, qui non verentur auferre Summo Pontifici, quod Episcopis, imò Presbyteris concedere deberent. Obserua tamen quod licet superius dicta de Episcopis, & Sacerdotibus sint vera, hodie tamen communitè non practicantur, ex reuerentia (vt credo) Summi Pontificis, qui semper ritus genuflectendi, & osculandi pedes inuolabiliter à Christi fidelibus obseruatur. Claudam hanc resolutionem auctoritate Iosephi Hebr. qui l. 11. antiq. cap. 8. refert, Alexandrum Magnum adorasse Iaddum Pontificem Iudeorum: ergo quanto magis contra hæreticos dicendum est, licitè, & meritò adorare fideles Summum Pontificem successorem Petri, qui longè distat, & excellentior est Pontifice veteris testamenti, vt ex multis probat eruditus Martinus Beckanus l. 3. opusc. 7. de Pontifice veteris testam. cap. 9.

RESOL. V.

Idem probatur Imperatorum, & Regum exemplo, quos à populis adoratos fuisse demonstratur.

Et de differentia adorationis politicae, & sacrae agitur. Ex part. 11. tract. addit. 1. Ref. etiam 5.

1. **E**SSe duplicem adorationem, politicam; & sacram tradunt Theologi, vt Badell. tom. 2. lib. 3. disp. 12. num. 9. Valq. in 3. part. to. 1. disp. 98. cap. 1. num. 3. cum seq. & Lessius de iust. l. 2. cap. 46. dub. 3. num. 18. vbi sic ait: Obseruantia politica est, quæ ob dignitatem politicam, vel excellentiam humanam cultum deferret: talis est qua coluntur Principes.

2. Hac adoratione fuerunt olim Imperatores, & Reges venerati, & sic 3. Reg. cap. 1. dicitur: Inclinauit se Betsabe, & adorauit Regem: & ibid. Cumque introisset Natan in conspectu Regis, & adorasset eum pronus in terram. Vide cap. 4. l. 4. Reg. & cap. 10. Act. & cum Regibus Persarum nemo loqui poterat, nisi prostratus in terram vestigia pedum regionum exoscularetur, teste Xenophonte lib. 8. & Plutarcho in Alcib.

3. Hic etiam mos fuit, apud Romanos; de Caio, Othone,

Orthone, Caligula, Nerone Adriano, Antonino probat Io. Lotinus in *Act. Apost. c. 10. v. 24.* Et licet antiqui Scriptores videantur hanc Principum adorationem damnare, tamen interpretandi sunt, illam non damnare absolute, sed in aliquo casu, v. g. ratione adulationis subditorum, vel superbiae Principum. Vnde ex hoc dixit Martialis l. 10.

*Ad Partos procul ite pileatos,
Et impes, humilesque supplicesque,
Fistorum solia basiate Regum.*

Agnosce subditorum adorantium fedā adulationem. Vis videre factum insolens Principis adorationi audi Dionem lib. *Pentul. Primam Caesaris* (Caligula) se adorari instituit ut Deum: quod & de Diocletiano referunt Aurelius Vict. *part. 2. num. 39.* & Cassiod. *num. 104.* Vide Rhodig. *ant. lect. lib. 2. cap. 33.* Igitur adoratione Principum politica, ut sic, non est damnanda, & in specie circa Imperatores, & Reges ex sacra scriptura approbat Ioan. Wigers de *inst. 11.8. cap. 7. num. 3.* & alij. Vnde Ioseph Augustinus, *vbi sup. cap. 1.* sic ait: Mos igitur communi populorum consensione, omnium quoque ætate comprobatus, tyrannidis nota condemnari non potest: cum illum dux natura defendat: Quod longa exemplorum serie, & gratissimorum hominum fide, & auctoritate perspicitur. Et tandem postea sic concludit; ergo quis non videt hanc consuetudinem populorum consensione comprobam, quasi naturæ auctoritate defendi? Quis non sentit tantam aduersus Principes fuisse hominum propensionem, ut nisi illos tanquam publicos parentes summo studio venerarentur, aliquid eorum lumina dignitate detrahi, aut inominu existimarent? Quamobrem licet aliquis Imperatoria maiestate insolenter abusus, temere se Deum iactauerit, aut incredibili armatus audacia, osculum pedum tanquam diuinum honorem sibi arrogauerit: eius quidem improbitas, & dementia culpanda est; non tamen improbanda populi consuetudo, quæ cum omnium consensione, & auctoritate recipitur, quasi naturæ vocibus comprobatur, ut vix ab ea homines audeant recedere.

4. Si itaque olim adoratio politica largiebatur Imperatoribus, & Regibus, quanto magis ut obseruat Ioan. Lotinus in *Act. Apost. vers. 24.* contra Ioann. Cuspinianum, dicendum est largiendam esse adorationem sacram summo Pontifici, qui vt caput Ecclesiæ, & Prochristus est super omnes Imperatores, & Reges; Vnde Ladislaus Rex Vngariæ orat. *ad Nicol. P.* apud Cochacem l. 11. *hist. Hussitarum,* & Petr. Dam. *opusc. 23. cap. 1.* vocat Pontificem Regem Regum, & Imperatorem Principem. Quod etiam dixit Episcopus Pataræ apud *Liberatum in Breuiar. cap. 22.* vocando Pontificem plusquam omnes Reges, qui merito hoc recognoscen-tes, vt supra visum est, ad eius pedes procumbunt, & osculantur, & reuerenter adorant; & alia honoris, & venerationis signa demonstrant, vt patet in pluribus exemplis: sed duo tantum hic adducam.

5. Primum ponit Anastas. in *vita Steph. 17.* vbi sic ait: Ewaldus Abbas, & Rothardus dux directi à prefato Pipino excellentissimo Francorum Rege, petierunt eundem Sanctiss. Pontificem ad suum progredi Regem, quem & magno honore cum omnibus, qui cum eo erant ad eum duxerunt. Audiens verò idem Rex eiusdem Beatiss. Pontificis aduentum, nimis festinanter in eius aduentum occursum vna cum coniuge, filiis etiam, & primatibus, & ferè ad centum milia; filium suum nomine Carolum in occursum ipsius coangelici Papæ direxit, cum aliquibus ex suis optimatibus.

Tom. I X.

Ipsæque in palatio suo, in loco, qui vocatur *Ponticonæ*, ad ferè trium millium spatium descendens de equo, cum magna humilitate terræ prostratus vna cum sua coniuge, filiis, & optimatibus eundem Sanctiss. Papam suscepit. Cui & vice stratoris vsque ad aliquantum locum iuxta eius sellarem properauit. Ita ille.

6. Alterum exemplum adducam ex *Genebr. in Chronograph. l. 4. sub anno 1180.* qui sic ait: Ad eius pedes (ait) procubuit Federicus Imperator petens absolutionem excommunicationis. Ferunt Ludovicum Francorum, & Henricum I. Angliæ Reges pedites ei inseruisse stratoris officio, ac lana; dextraque frenum equi ipsius tenentes, cum per Tosiænam urbem magna cum pompa deduxisset. Cuius pudere eos non debuit; nam & magnus ille Constantinus longè potentior, & sanctior prius id honoris Siluestro Christi Vicario exhibuit. Hæc Genebr.

Vnde ex his Antonius Ongaro vates non infimæ notæ, & quem Roma in sinu suo per multos annos dolciter canentem audiuit; loquens de Clem. VIII. Pontifice hæc scripsit.

*In trono augustò, oie suo merito il pone,
Etiam fortuna, il gran Clemente hor sede,
Indi da leggi all' vniverso, e vede
Sotto le piante sue scetri, e corone.*

RESOL. VI.

Probatur etiam adoratio Pontificia ex more apud Veteres, qui ad aliquid impetrandum pedibus obuoluebantur, & præsertim filij supplices apud Patres ad eorum pedes procumbebant, de offensis veniam petendo.

Et notatur Summum Pontificem sæpius vocari Patrem communem? Ex part. 11. tract. addit. 1. Refol. etiam 6.

1. Prius dictum confirmatur ex verbis Apuleij *lib. 6. met.* non multò post princ. Tunc Psyche ad pedes eius aduoluta, & vberis fletu rigans, Dææ vestigia, humamque verrens crinibus suis, multinguis precibus editis veniam postulabat. Et hæc quoque respicit illud Ciceronis in *or. ad pop. & Equites Rom.* antequam iret in exilium: Oro atque obsecro; quibus sigillatim sæpè supplex ad pedes iacui, vt eum, qui singuli stratum; atque obsecrum subleuastis. Et apud Curtium *lib. 3.* Mater, & vxor Darij prouolute ad pedes Alexandri, orant, vt sibi liceat patrio ritu Darium sepelire, quem rebantur in acie cecidisse. *Cæs. lib. 2. bell. cin.* de Massiliensibus loquens: Vniuersi, ait, se ad pedes proiciunt, orant; &c.

2. Et hunc morem maxime filios erga patres effecisse, apud veteres patet, ad quem respexit Plin. *lib. 9. ep. 21.* vbi sic ait: Libertus tuus, cui succensere te dixeras, venit ad me, aduolutusque pedibus meis, tanquam tuis hæsit; fletu multum, multumque rogauit, multum etiam tacuit, in summa fecit mihi fidem penitentia. Sed magis clarius Sardonius Apollin. *lib. 4. ep. 25.* Deus bone, inquit quam lætus orietur tibi dies, mihi nuncius animus, ille, cum paternis pedibus affusus, ex illo ore laeso, ore terribili, conuictum expectans osculum excepit: Quod contigit in filio prodigo Euangel. *Luc. 15.*

3. Notandum verò Summum Pontificem sæpius vocari patrem communem: Ita vscavit illum

E e Petrus